

Panun rakinoita

"Palmgrenismia".

Kirjalliseen kritiikkiin on julkisuudessa nykyisin kiinnitetty paljon huomiota. Syyskauden Suomalaisessa Suomessa julkaistiin mm. maisteri Kaj Laitisen kirjoitus "Naiskirjailijaimme proosaa", missä nuori — tai ainakin uusi — arvostelija reilusti käy muodottomuuksiin ja mauttomuuksiin käsiksi. Artikkelit on kokonaisuudessaan erittäin kiintoisia ja ansaitsee tutustumisvaivan. Sitä lukiessani muistin tosin, samalla kun olin rivien lomassa tunteviani monta naisten opusta, joita kylmiä väreitä väristen olen lukenut, että miestenkin kirjoista saisi aika mehekkaan jutun kokoon, jos vain joku — nainen — innostuisi asiaan. Suomalaiset Sinuhet, muutaman Mikkojen "Vuorolomassa" ynnä muut sellaiset kelpaisivat lähtökohdaksi,

Please!

Ise kritiikkimme kriisiin kajotaan äsken ilmestyneessä Suomen kirjallisuuden toisessa vuosikirjassa. Arvovaltainen Anna-Maria Tallgren-Kaila, naiskriitikkojemme "grand old lady", esittelee artikkelissaan nykyisestä kirja-arvostelusta tottutonisesti varteenotettavia näkökohtia. Hänen johtolauseensa viimeisessä luvussa kuuluu sanasta sanaan: "Mutta siirtyäksemme nykyarvosteluun, karkeasti ylistäen voisi kai sanoa, että sen suurimpana heikkoutena on toiselta puolen pelkuruus, toisaalta häikäilemättömyys." Ja samassa hienossa opuksessa julkaisee Rafael Koskimies, yliopistomme estetiikanprofessori, otteita arvostelijan katkismuksesta, joka kiinnostaa varmasti ei vain pieniä ja suuria arvostelijoita, vaan myös heidän lukijoitaan.

Häikäilemättömyys, sanoi rouva Anna-Maria. Totta. Eikä hän paremmin kuin muutkaan yhtään liian aikaisin kajoa tähän kritiikin kritiikkiin, joka totisesti jo alkaa saavuttaa ylikäymättömiä ilmenemismuotoja. Kulttuurikommunistiemme kärkimies, viisautieteen maisteri Raoul Palmgren, joka ennenkin on harjoittanut ns. "demokratisoitua" kirjallisuusarvostelua, on jälleen esiintynyt Hellan ikiomassa koulutusradiossa. Viikko sitten jatkoi maisteri Palmgren esitelmäsarjaansa uudesta suomalaisesta kirjallisuudesta, ja otsikkona oli "Itsenäisyysajan kulttuuri-ilmiöitä". Ilmiö alallaan, koko mies! Suomi lienee ainoa maa maapallollamme, jossa todella joku voi kuvitella, että hänelle luetaan ansioksi se, että hän tuomitsee mm. isänmaan vapausajatuksen kelvottomana runollisen innoituksen lähteenä. Maila Talvio, "Pimeän pirtin" yhteiskunnallinen julistaja ja Veikko Antero Koskenniemi ovat saaneet osansa, ja heidät on sijoitettu paikoilleen suomalaisen kirjallisuuden historiassa. Viljo Tarkiainen voi siis vetää kirjallisuushistoriansa pois kirjamarkki-

noilta, Palmgren ja knit on antanut sille eron ja eläkkeen. Uudelleenarviointi on tapahtunut,

Kulttuurin kukkasia! Paljon on puhuttu kulttuuritoimittajien kurkseista ja muusta sellaisesta, mutta kaikilla kurseillahan on jukuripäänsä, jotka eivät mitään opi. Mutta muutama lause Koskimiehen "katkismuksesta" sängyn jalkopäähän naulattuna tai ehkäpä tyynyn alla niinkuin enfisen koululaisen sanakirja, voisi mukavasti muistuttaa arvostelijan asemasta ja velvollisuksista, Ilmankos Palmgrenin allekirjoitus puuttui siitä keväällisen Hilli-jupakan protestilistalta, jossa sanotaan mm: "Suhtauduttakoon teokseen myönteisesti tai kielteisesti, silti emme kirjallisuuden arvostelijoina voi vaieten nähdä, että kirjallisuuskritiikki julkisen sanan palstoilla muuttuu ala-arvoiseksi pistelyksi ja että alennutaan kielenkäyttöön, jolle henkilökohtaiset itkeämielisyydet antavat hallitsevaa sävyn."

Ilmankos! Sillä Palmgrenin parjauspuhe oli juuri tätä.

Ja radio — no, siitähän ei parane puhua!

P a n u,